

CES
GALICIA
Consejo Económico e Social de Galicia

Ditame

1/20

XUNTA
DE GALICIA

DITAME

sobre o anteproxecto de

Lei de impulso demográfico de Galicia

APROBADO POLO PLENO O 13 DE XANEIRO

galicia

Xacobeo 2021

Todos os documentos do CES poden atoparse en

www.ces-galicia.org

Juan José Gallego Fouz, secretario xeral do Consello Económico e Social de Galicia,

CERTIFICO:

que o Pleno do Consello Económico e Social de Galicia, en sesión celebrada o día 13 de xaneiro de 2020, coa asistencia dos membros que de seguido se relacionan:

Presidente Agustín Hernández Fernández de Rojas

Secretario Juan José Gallego Fouz

GRUPO PRIMEIRO

CIG Miguel Malvido Cabirto

UGT-Galicia José Carlos Rodríguez del Río
Olga Crespo Sánchez
José Luis Fernández Celis

CC.OO. Maica Bouza Seoane
Xesús Castro Baamonde
Carlos Pardo Pardo

GRUPO SEGUNDO

CEG Javier Martínez López
Marisol Nóvoa Rodríguez
Francisco Couso Cantos
José María Corujo Seguido
José Manuel Maceira Blanco
Laura Otero Rúa
Marta Amate López
José Antonio Neira Cortés
María del Mar Barreiro Mariño
Cristina Rama Molinos

GRUPO TERCEIRO

UU.AA.	Rosa Arcos Caamaño Cristina Pedreira González
SLG	Ramón Barreiro Carnota Xosé Pérez Rei
Confrarías	José Antonio Pérez Sieira Manuel Daniel Formoso Moledo
Economía social	Antón Ínsua López
Consumidores	Rosa Celia Otero Raña Miguel López Crespo
Universidade da Coruña	Ángel S. Fernández Castro
Universidade de Santiago	Edelmiro López Iglesias
Universidade de Vigo	José María Martín Moreno

acordou emitir o ditame que literalmente se transcribe de seguido.

ANTECEDENTES

1.- En data 4 de decembro de 2019 tivo entrada no Consello Económico e Social de Galicia (CES) oficio do presidente da Xunta de Galicia remitindo, para o seu preceptivo ditame, polo trámite de urxencia, o anteproxecto de Lei de impulso demográfico de Galicia.

Este organismo resulta competente para o ditame deste anteproxecto de lei de acordo co previsto no artigo 5 da súa lei de creación (Lei 6/1995, de 28 de xuño). O devandito artigo establece entre as funcións que corresponden ao CES a de emitir ditames de carácter preceptivo ou facultativo, atopándose entre os primeiros aqueles que versen sobre *“Anteproxectos de lei e proxectos de decretos legislativos e plans xerais ou sectoriais que regulen materias socioeconómicas directamente vinculadas ao desenvolvemento económico e social de Galicia. (...)”*.

2.- O texto do anteproxecto foi remitido, en data de 10 de decembro, á presidencia e aos membros da Comisión Sectorial número 2, *Sector público e bienestar social*, competente por razón da materia, para a elaboración da correspondente proposta de ditame, co fin de iniciar os traballos de estudo sobre a devandita proposta. Así mesmo, tal como establece o Regulamento de Réxime Interno do CES, deuse conta á Comisión Permanente da entrada de solicitude de ditame.

3.- O anteproxecto a ditaminar ven acompañado, entre outros documentos, da Memoria xustificativa e económica-financeira, do Informe de impacto de xénero, o Informe da Asesoría Xurídica Xeral da Xunta de Galicia e o Informe de legalidade da Secretaría Xeral Técnica da Consellería promotora.

4.- A petición propia, o 16 de decembro a conselleira de Política Social comparece no Pleno do CES para informar do contido do anteproxecto de Lei de impulso demográfico.

5.- A Comisión Sectorial, na súa sesión 1/20, de data 9 de xaneiro, acordou aprobar a proposta de ditame e remitila á Presidencia do Consello para a súa tramitación.

6.- O presidente do CES, de acordo coa Comisión Permanente do organismo, convoca o Pleno do Consello, que na súa sesión 01/20, do 13 de xaneiro, e tras coñecer o texto remitido, acorda aprobar o seguinte

DITAME

sobre o anteproxecto de Lei de impulso demográfico de Galicia.

ESTRUTURA E CONTIDO

O anteproxecto sometido a ditame reflicte que Galicia, ao igual que o resto de España, Europa e os países desenvolvidos, ven experimentando nas últimas décadas un importante proceso de transformación demográfica, que constitúe un dos maiores retos aos que deben enfrontarse os distintos territorios nos próximos anos.

Perante estes cambios na dinámica e estrutura demográfica, “que ten efectos importantes a nivel humano, social, cultural, económico, político e medioambiental”, é necesario un compromiso estratéxico que permita establecer medidas estables a medio e longo prazo, así como adoptar novos enfoques que permitan xestionar con éxito este reto demográfico. Neste senso, a exposición de motivos indica que esta “Lei de impulso demográfico de Galicia ten o obxecto de servir como marco e orientación das actuacións en materia demográfica”.

Xunto á devandita exposición de motivos, o anteproxecto de lei consta de 106 artigos que se estruturan nun título preliminar, dous títulos, tres disposicións adicionais, unha disposición derogatoria e sete disposicións derradeiras.

O título Preliminar, “Disposicións xerais”, artigos 1 a 6, regula o obxecto, finalidade e ámbito de actuación, as definicións e os principios reitores, entre os que salientan a transversalidade, a colaboración e cooperación, e o principio de participación da cidadanía e dos interlocutores sociais.

O título I está dedicado aos “Criterios de actuación e organización para o impulso demográfico” (artigos 7 a 26). O seu primeiro capítulo establece os criterios de actuación das Administracións Públicas de Galicia, salientando a obriga de incorporar a perspectiva demográfica no deseño e desenvolvemento de todas as súas políticas.

O capítulo segundo regula a organización administrativa ao obxecto de refor-

zar e mellorar a coordinación inter e intra administrativa así como a participación de todas as partes implicadas. Con este obxectivo crea a Comisión para o impulso demográfico e a Comisión técnica para o impulso demográfico, como órganos de colaboración e cooperación das administracións e coordinación de políticas nesta materia, respectivamente.

Por último, o capítulo terceiro está dedicado ao fomento do estudo, sensibilización, formación e comunicación en materia demográfica.

O título II, artigos 27 a 106, céntrase nas “Políticas públicas para o impulso demográfico”, núcleo central desta Lei, e consta de sete capítulos. O primeiro capítulo (artigos 27-29) establece os criterios xerais de actuación en materia de políticas activas de emprego e vivenda, prevendo a determinación dunha renda familiar estandarizada.

O capítulo segundo regula o apoio ás familias (30-42), sendo o seu obxectivo último o de establecer un marco xurídico e financeiro estable e o desenvolvemento de actuacións integrais que garantan o libre desenvolvemento das familias e favoreza que as persoas poidan levar a cabo un proxecto familiar en Galicia. Asemade, consolida as políticas de igualdade ao integrar a perspectiva de xénero como panca do desenvolvemento socioeconómico e elemento tractor do impulso demográfico.

No capítulo terceiro abórdase a conciliación da vida persoal, familiar e laboral (artigos 43-58) fundamentada no principio de igualdade entre mulleres e homes tanto no ámbito doméstico como no laboral (sector público e privado). O capítulo cuarto está dedicado á mocidade (artigos 59-64), e pretende sentar as bases para que os mozos e mozas galegas poidan desenvolver o seu proxecto vital en Galicia, buscando reforzar as súas capacidades e habilidades e fomentar as súas oportunidades de emprego.

O capítulo quinto céntrase no establecemento dun marco favorable para o retorno e o asentamento de nova poboación en Galicia (artigos 65-73). Dunha banda, impulsa medidas para o retorno da poboación galega residente no ex-

terior e a súa descendencia. Doutra banda, recolle previsións dirixidas á captación de nova poboación en correspondencia coas demandas do mercado de traballo e ao desenvolvemento de programas de acollida que faciliten a súa integración.

O capítulo sexto (artigos 74-98) regula o marco necesario para o desenvolvemento equilibrado do territorio e o asentamento da poboación no medio rural e costeiro non urbano, impulsando entre outros, servizos relacionados coa educación, cultura, atención a persoas maiores ou coa discapacidade.

No eido económico o obxectivo é modernizar e diversificar a estrutura da actividade económica do rural, garantindo a sustentabilidade social, económica e medioambiental. Asemade, a lei pretende implicar a toda a sociedade neste desenvolvemento do medio rural, facendo especial fincapé nos axentes económicos e organizacións con actividade en Galicia.

O capítulo sétimo (artigos 99-106) dedícase ao envellecemento activo e saudable. Entre outros aspectos, a norma pretende dar resposta ás necesidades e demandas das persoas maiores ao tempo que se aproveita a súa potencialidade, se reforzan os servizos de atención a domicilio e se fortalecen as relacións interxeneracionais.

Finalmente, o anteproxecto incorpora tres disposicións adicionais, unha disposición derogatoria e sete disposicións derradeiras.

CONSIDERACIÓNS XERAIS

1.- O CES fai constar que non aparece xustificada no expediente a solicitude do ditame por vía de urxencia, como resultaría en todo caso necesario. Máis aínda se temos en conta que a andadura pública desta Lei ten a súa orixe no trámite de audiencia no portal de transparencia da Xunta de Galicia (no mes de xullo de 2019), no Consello Galego de Benestar, deixando ao CES nun papel secundario e con menor oportunidade de poder incidir na mellora deste anteproxecto.

2.- Este Consello comparte a necesidade e a oportunidade desta norma, xa que nos atopamos nun momento crítico en termos demográficos, mais no anteproxecto presentado abundan meras declaracións de intencións e compromisos moi xenéricos, desvirtuándose o alcance real que tería que ter esta lei: avanzar de xeito significativo no impulso demográfico de Galicia. Asemade, considera que se está a perder a oportunidade de dar resposta efectiva ás intencións que reflicte a Lei na súa exposición de motivos e no artigo 1.2. ao sinalar que un dos seus obxectivos e finalidades é o establecemento de principios, liñas de actuación e medidas.

Entre aqueles artigos nos que sería necesario unha maior concreción cómpre resaltar, entre outros, o artigo 42 (Asistencia sanitaria á reprodución), artigo 65 (Mellora do saldo migratorio e das taxas de poboación activa), artigo 66 (Estímulo das actividades económicas) ou os artigos 77 e 78 sobre accesibilidade dos servizos públicos e mobilidade, respectivamente. Por contra, outros artigos contemplan medidas que non deberían ser obxecto específico desta Lei, e menos cun nivel de detalle tan importante (artigo 46, por exemplo).

3.- Pola súa especial incidencia na fixación da poboación e no impulso demográfico cómpre resaltar a falta de concreción nos artigos directamente relacionados coa ordenación do territorio e das actividades económicas vinculadas a este. Neste senso, o CES considera que a vinculación ao territorio

e ás zonas en risco de despoboamento debe ser o eixo central dunha lei de impulso demográfico.

Entre os artigos que requiren unha maior concreción pódense mencionar o 86 (Fomento do turismo sustentable e inclusivo), 87 (Acceso á terra), 89 (Sustentabilidade das actividades agroforestais e marítimo pesqueiras) ou 90 (Diversificación da actividade económica)

4.- O CES considera necesario facer unha referencia ás dificultades derivadas da situación socioeconómica e laboral como elemento condicionante da dinamización demográfica, concretadas en poucas oportunidades de acceso á vivenda e nas dificultades de acceso a un emprego estable e de calidade.

5.- Nunha Lei de impulso demográfico, o CES bota en falta medidas específicas dirixidas á fixación de poboación no medio rural e costeiro con pouca poboación, garantindo servizos e prestacións similares ás zonas máis poboadas.

6.- O CES considera necesario chamar a atención sobre a limitada dotación orzamentaria dirixida a “novas actuacións”. Tendo en conta o ámbito desta Lei, considera fundamental que as políticas activas de impulso demográfico contén cunha dimensión orzamentaria adecuada á realidade.

7.- Este Consello considera axeitado que a norma prevea un desenvolvemento regulamentario para a efectiva posta en marcha das medidas e sistemas recollidos no seu articulado, establecendo prazos específicos para cada caso.

8.- O CES considera que unha Lei de Impulso Demográfico non é o instrumento axeitado para modificar determinadas obrigas ou criterios con carácter xeral para tódolos contratos. Non é pois unha solución axeitada, senón ao contrario,

pode dar lugar a conflitividade no marco da contratación pública, que debe establecer para cada contrato os criterios e condicións que poidan consonte á lei ser esixidos ou ponderados.

9.- Tendo en conta a importancia e o impacto dunha lei específica sobre o impulso demográfico, o CES considera necesario que o novo texto lexislativo inclúa unha mención expresa á participación dos interlocutores económicos e sociais, nomeadamente das organizacións máis representativas dos traballadores/as e empresarios/as de Galicia. A devandita participación debería facerse consonte á Lei 17/2008 de 29 de decembro, de participación institucional das organizacións sindicais e empresariais máis representativas de Galicia.

A modo de exemplo, ao falar da participación da «sociedade» nos artigos que van do 10 ao 15 menciona á Administración local, empresas privadas, terceiro sector e cidadanía, pero non aos interlocutores económicos e sociais.

10.- Finalmente, o CES recorda a necesidade de que na exposición de motivos se faga alusión a que o proxecto de lei foi obxecto de ditame por parte do Consello Económico e Social de Galicia.

CONSIDERACIÓNS PARTICULARES

Dada a gran complexidade e amplitude do anteproxecto de Lei, o CES considera necesario incluír un índice do texto. Tal e como recomenda a Resolución de 5 de novembro de 2014, da Dirección Xeral da Asesoría Xurídica Xeral, pola que se ordena a publicación do Acordo do Consello da Xunta de Galicia de 30 de outubro de 2014, polo que se aproban as Directrices de técnica normativa, este *“índice debe ubicarse despois do título e sempre antes da parte expositiva”*.

• Exposición de motivos

O anteproxecto de Lei menciona que o Observatorio galego de dinamización demográfica *“busca implicar a todas as Administracións Públicas de Galicia, aos interlocutores sociais, ao sector privado e ao conxunto da cidadanía”*. O CES considera que entre as organizacións que compoñen o devandito Observatorio non están representadas todas aquelas directamente implicadas no medio rural, nomeadamente as vinculadas ao sector primario.

Asemade, o CES bota en falta unha mención máis polo miúdo ao novo fenómeno de emigración da xuventude.

• Artigo 1. Obxecto e finalidade da lei

Tendo en conta o obxecto e finalidade deste Anteproxecto, o CES considera necesario facer unha referencia aos principios de igualdade de oportunidades, non discriminación e accesibilidade universal.

• Artigo 3. Definicións

Aos solos efectos desta Lei, o CES considera necesario que a definición de *“Poboación galega retornada”* recollida na letra i) se faga extensiva ao retorno de galegos residentes no resto das Comunidades Autónomas.

Asemade, este organismo entende que para ofrecer maior claridade e seguridade xurídica, debería revisarse o texto e incorporarse ao catálogo de definicións do artigo 3 os conceptos utilizados ao longo do texto que non queden claramente definidos, ou no seu caso, desenvovelos con máis detalle nos apartados correspondentes. Como exemplo, atopamos, entre outros, *renda familiar estandarizada* (artigo 29), ou *parentalidade positiva* (artigo 26.2).

Ao mesmo tempo, o CES considera conveniente incluír dous novos apartados neste artigo:

Un para sinalar o que se entende por “familias en situación de especial vulnerabilidade”, ás que se refire a norma nos artigos 30 ou 33, e se é o caso, se faga constar alomenos a remisión á Lei 3/2011, do 30 de xuño, de apoio á familia e a convivencia de Galicia, en canto que neste anteproxecto, concretamente na disposición derradeira terceira, se modifica a citada lei precisamente para incluír un artigo 17 bis no que se definen cales son as familias en situación de especial vulnerabilidade económica.

Por outra parte, sería necesario incluír outro apartado que defina o que nesta lei se entende por “mocidade” (particularmente ata que idade pode entenderse tal concepto) ou ben que se describa dalgún xeito no capítulo IV titulado “Apoio a mocidade”.

• **Artigo 4. Principios reitores**

Dado que o apartado a) deste artigo se refire ao principio de igualdade e respecto á diversidade nas políticas activas de impulso demográfico, o CES considera que tamén debe terse en conta a situación de dependencia ou discapacidade.

• **Artigo 5. Principios de actuación**

Nos termos previstos nas consideracións xerais deste documento, o CES con-

sidera que o parágrafo h), relativo ao principio de participación, debería incluír especificamente aos interlocutores económicos e sociais.

O CES considera necesario que se recolla como principio de actuación a simplificación das tramitacións administrativas con fin de mellorar tanto a accesibilidade aos procedementos como a relación directa coa cidadanía.

• **Artigo 6. Principios específicos en materia de familia**

O CES considera necesario que as políticas de apoio ás familias garantan unha protección real das distintas realidades familiares, promovendo o respecto á diversidade afectivo sexual dos distintos modelos de familia. Neste senso propónse a incorporación dunha nova letra denominada “Diversidade”.

• **Artigo 9. Informe periódico e indicadores en materia demográfica**

O CES valora positivamente a inclusión na planificación estatística da Administración Autonómica a elaboración de indicadores de competitividade territorial. Non obstante, considera que debería incorporarse a perspectiva de xénero en todas as súas estatísticas, o que permitiría un maior coñecemento da realidade do ámbito rural.

• **Artigo 13. Colaboración co sector privado**

Tendo en conta que o obxecto desta lei é establecer os fundamentos para o impulso demográfico de Galicia, favorecendo un desenvolvemento social, económico e ambiental sustentable e territorialmente equilibrado, o CES considera necesario que se vinculen dalgún xeito os investimentos ao asentamento de familias nas zonas con situación demográfica deprimida.

O parágrafo 3 contempla que *“a Administración autonómica impulsará a cooperación co sector privado para que este incorpore a formación do seu persoal en materia demográfica”*. O CES considera que sería máis axeitado que a Administración autonómica impulse dita cooperación para que o sector privado

incorpore a formación do seu persoal non tanto en materia demográfica directamente, senón naquelas materias que inflúen no impulso demográfico, como a saúde e os hábitos de vida saudables, a empregabilidade, etc.

• **Artigo 16. Contratación**

O CES considera necesario ordenar varios conceptos recollidos no apartado 3. Así, o texto deberíase referir por unha banda a *“agricultura e gandería ecolóxica”*, por outra banda a *“xestión forestal e a pesca sustentable, e os que garantan...”*

No concernente ao apartado 5, o CES considera necesario ter en conta ao denominado terceiro sector como prestador de servizos.

• **Artigo 17. Axudas e subvencións públicas**

O alcance da implicación da Administración autonómica nos puntos que trata queda limitado ás axudas e subvencións públicas, cando ten outros ámbitos de decisión moito máis importantes e relevantes con incidencia na materia como son a aprobación de proxectos e autorizacións administrativas, etc. En coherencia co que se recolle na exposición de motivos, o CES considera necesario ampliar o alcance da implicación da Administración autonómica.

• **Artigo 21. Observatorio Galego de Dinamización Demográfica**

O CES considera positivo que se eleve a rango de Lei o Observatorio Galego de Dinamización Demográfica, con independencia do seu desenvolvemento posterior nun instrumento de rango inferior, pois consolida definitivamente este órgano de participación.

• **Artigo 22. Estudo en materia demográfica**

O CES considera que o Informe anual do estado da situación que realizará e divulgará o Observatorio Galego de Dinamización Demográfica non debe cir-

cunscribirse ao custo económico da crianza e educación. Asemade, considera que o devandito informe servirá de referencia ás Administracións públicas galegas para o deseño das súas políticas en materia demográfica, polo que considera necesario substituír no parágrafo segundo do apartado 2 “*poderá servir*” por “*servirá*”.

*“O dito informe **servirá** de referencia ás Administracións públicas galegas para o deseño das súas políticas en materia demográfica [...]”*

• **Artigo 23. Sensibilización social en materia demográfica**

O apartado 2 establece que a administración autonómica informará periodicamente á poboación no Diario Oficial de Galicia do saldo vexetativo de cada concello de Galicia. Tendo en conta que actualmente esta información está sendo difundida polo Instituto Galego de Estatística (IGE) na súa páxina web, o CES considera que non se xustifica a publicación deste indicador no DOG.

• **Artigo 24. Formación no ámbito educativo**

O CES bota en falta unha maior concreción dos contidos formativos, xa que non se especifican. Un exemplo dos contidos serían, entre outros, a responsabilidade, a conciliación, a igualdade real e a inclusión da inmigración.

• **Artigo 27. Políticas activas de emprego**

O CES considera que o emprego de calidade é un dos piares fundamentais da demografía, entendendo necesario polo tanto un maior desenvolvemento e concreción en diferentes materias tales como colectivos e medidas.

• **Artigo 28. Apoio no acceso e á permanencia na vivenda**

Nun artigo dedicado ao acceso e á permanencia na vivenda, o CES bota en falta que se contemple algún tipo de desgravación fiscal tanto para inquilinos

como para persoas propietarias de vivendas situadas en zonas pouco poboadas.

• **Título II. Capítulo II. Apoio ás familias (artigos 30-42)**

Neste capítulo dedicado ao apoio ás familias, o CES considera necesario engadir un novo artigo que recolla que a Administración autonómica promoverá accións que poñan en valor a maternidade, como forma de realización persoal e familiar e contribución a propia sociedade. Sen prexuízo do anterior sería necesario recoller tamén que a Administración autonómica desenvolverá políticas que faciliten a adopción e acollida de menores.

• **Artigo 31. Prestacións e axudas familiares por nacemento**

Co obxectivo de ampliar a protección das familias en situación de especial vulnerabilidade mentres se manteña esa situación, o CES considera necesario indicar que estas familias poderán manter as prestacións e axudas previstas neste artigo mentres sexa preciso, no caso que o solicitaran e non tiveran acceso a calquera outro recurso de protección social.

• **Artigo 34. Axudas para a mellora das vivendas**

Tendo en conta o acusado desequilibrio rural-urbano, o CES considera que neste artigo deberían contemplarse de forma específica as vivendas situadas en zonas rurais en situación de despoboamento como medida para o reequilibrio poboacional e a recuperación do patrimonio.

• **Artigo 38. Especial consideración das familias numerosas**

Co obxectivo de apoiar de xeito concreto ás familias numerosas, o CES considera necesario que entre as medidas previstas se contemple que a Administración autonómica regulará beneficios fiscais, terá en conta a condición de familia numerosa e a renda per cápita na concesión de axudas, promoverá as accións pertinentes para que teñan acceso a unha vivenda de protección ofi-

cial con superficie adecuada ás súas necesidades, establecerá bonificacións nas peaxes de autoestradas da súa titularidade e preverá a aplicación de prezos reducidos nas licitacións de prazas de aparcamento públicas.

• **Artigo 39. Espazos para as familias nos edificios de uso público**

O CES considera necesario desenvolver tecnicamente a configuración e composición dos espazos públicos para familias previstos neste artigo xa que esta definición é precisa para dar cumprimento de xeito harmonizado ás obrigas recollidas no artigo. Este desenvolvemento debe evitar caer no estereotipo de colocar eses espazos tan só nos aseos de mulleres e así mesmo debe ter en conta a diversidade da configuración familiar.

Así, o CES propón que a nova lei estableza un mandato para que nun prazo razoable quede definida a nivel autonómico a configuración e condicións destes espazos.

• **Artigo 42. Asistencia sanitaria á reprodución**

O CES considera necesario especificar no apartado 1 que esta asistencia sanitaria se realizará “sen restricións de acceso ás persoas que carecen de parella ou que teñen unha parella do mesmo sexo”, polo que propón engadir ao final do apartado un texto deste ou similar teor:

*“1. A Administración autonómica adoptará de maneira progresiva medidas tendentes a que as persoas que necesiten da reprodución asistida como medio para ter descendencia poidan dispoñer de asistencia sanitaria e dos medios precisos para tal fin, **sen restricións de acceso ás persoas que carecen de parella ou que teñen unha parella do mesmo sexo**”.*

• **Artigo 43. Criterios xerais de actuación en materia de conciliación**

No apartado 1, referido ao coidado das fillas e fillos e das persoas dependen-

tes, o CES considera necesario indicar que este non é só un dereito e unha responsabilidade colectiva de toda a sociedade, senón que tamén é unha obriga dos poderes públicos. Neste senso, propón esta nova redacción ou outra de similar teor:

*“[...] e na consideración de que o coidado das fillas e fillos e das persoas dependentes, **ademais dunha obriga dos poderes públicos**, é tanto un dereito coma unha responsabilidade colectiva de toda a sociedade”.*

• **Artigo 44. Defensa da maternidade e paternidade nos procedementos penais**

O CES considera necesario unha nova redacción deste artigo ao entender que é pouco claro. Asemade, resalta a necesidade de indicar o obxectivo de recoller a defensa da maternidade e paternidade neste artigo xa que está incorporado noutras normas. De feito, xa o fai nos procesos de tutela e adopción.

• **Artigo 45. Accesibilidade dos recursos e servizos de conciliación**

De xeito similar ao recollido na consideración do artigo anterior, o CES considera que o apartado 1 tamén precisaría aclaración.

O CES considera necesario modificar o apartado 5 para estender a obriga de promover a oferta de recursos de conciliación non só no período estival senón en todos os períodos non lectivos.

• **Artigo 46. Medidas de protección da saúde infantil nos recursos e servizos de conciliación**

O CES considera necesario incorporar entre as medidas de protección da saúde infantil nos recursos e servizos de conciliación a “saúde bucodental”, polo que propón a súa inclusión no apartado 2.

• **Artigo 47. Educación infantil 0-3 anos**

O CES considera necesario sinalar especificamente que a Administración autonómica promoverá **de maneira inclusiva** unha dotación suficiente de prazas e recursos para facer efectivas as posibilidades de acceso, permanencia e promoción de toda a poboación infantil, así como que esta dotación de prazas e recursos sexa **de calidade**.

• **Artigo 48. Atención das necesidades puntuais de conciliación**

No punto 2 deste artigo establécese a promoción do voluntariado para apoios esporádicos no domicilio co fin de coidado de nenos e nenas. O CES considera necesario que para unha mellor garantía de calidade no servizo debería fomentarse a profesionalización deste, polo que a atención das necesidades puntuais de conciliación debería realizarse vía emprego e non deixarse en mans do voluntariado.

• **Artigo 50. Impulso da flexibilidade**

O CES considera que as medidas de flexibilidade que se vaian pór en marcha haberán de ser acordadas coa representación sindical, en especial as relacionadas coas novas tecnoloxías.

Asemade, bótase en falta a referencia ao coidado de familiares que convivan no fogar en termos semellantes ao recollido no artigo 51.

• **Artigo 54. Axudas para facilitar a conciliación**

O CES considera necesario incorporar un novo punto 3 onde se indique que as axudas beneficiarán ás persoas con independencia do seu xénero.

• **Artigo 61. Educación non formal e voluntariado**

O CES non entende a inclusión deste artigo nunha Lei como esta, polo que propón a súa eliminación.

Non obstante, de manterse o artigo bótase en falta que non haxa ningunha medida para a formación nos coidados no ámbito familiar, pois considérase preciso contar con persoas formadas para ofrecer coidados axeitados no seu entorno.

- **Artigo 62. Impulso ao emprendemento**

O CES considera que este artigo debería incorporar unha mención ao tipo de emprendemento que se precisa ou axeitado para o impulso demográfico e a fixación da poboación, en termos de que sexa viable e potencialmente xerador de emprego de calidade.

- **Título II, Capítulo V (artigos 65-73). Retorno e atracción de nova poboación**

Tendo en conta que o obxectivo desta Lei é o impulso demográfico, o CES bota en falta un capítulo específico con medidas para fixar poboación.

- **Artigo 71. Mercado laboral**

O punto 1 deste artigo establece que a Administración Autonómica identificará periodicamente as necesidades que presenta o mercado laboral galego, se ben non con que periodicidade se realizará esta análise. O CES quere sinalar que na actualidade este estudio xa o realiza o Instituto Galego das Cualificacións, dependente da Consellería de Economía, Emprego e Industria.

- **Título II, Capítulo VI (artigos 74-98). Equilibrio territorial**

O CES considera necesario a incorporación dun novo artigo onde se recolla a garantía de que se presten servizos básicos no rural como a sanidade, educación, xustiza e dependencia.

Asemade, tendo en conta que a maior parte da Comunidade Autónoma é rural e perde poboación de forma continuada, o CES considera necesario que a norma incorpore medidas especiais que permitan poñer en valor o medio

rural e contribúan a un maior equilibrio territorial. Neste senso, en opinión do CES deberían incorporarse os seguintes contidos no texto da norma:

- A Administración autonómica favorecerá a implantación de proxectos educativos específicos, a nivel regrado e non regrado, orientados a inserción das mozas e mozos no medio rural.
- A Administración autonómica coordinará e integrará as diversas políticas orientadas a sustentabilidade territorial.

• **Artigo 76. Desenvolvemento sustentable das políticas e servizos públicos**

Ademais da alusión á Economía Azul como referente a ter en conta, o CES bota en falta a referencia a outras economías (a propia Economía Social, a chamada Economía Circular ou a Economía Verde, entre outras), que tamén introducen un claro factor de corrección nos desequilibrios ecolóxicos e de sustentabilidade, que contan ademais con referencias xerais de ámbito estatal e europeo.

• **Artigo 77. Accesibilidade dos servizos públicos**

O CES considera necesario completar o contido deste artigo tendo en conta tanto a necesidade de descentralización que garanta os criterios de proximidade e de fixación da poboación nas zonas pouco poboadas, como o acceso de toda a cidadanía aos servizos básicos con independencia das súas condicións e características persoais e sociais.

• **Artigo 79. Telecomunicacións**

O CES bota en falta no apartado 1 deste artigo unha referencia aos prezos e á calidade do servizo. Asemade, considera que os termos en que está redactado o apartado segundo non garante unhas condicións similares ás do resto do territorio.

- **Artigo 81. Servizos para as persoas con discapacidade no medio rural e costeiro non urbano**

O CES considera necesario incorporar unha referencia ao desenvolvemento persoal e social autónomo e activo, así como á colaboración coas entidades de iniciativa social de apoio á discapacidade presentes no territorio.

- **Artigo 82. Prazas educativas e recursos de conciliación**

O CES considera que o texto da norma debe contemplar a priorización do principio de proximidade como elemento de fixación da poboación nas zonas pouco poboadas. Ao mesmo tempo, considera que debe modificarse o apartado segundo do artigo facendo extensivas as etapas de educación ata a obrigatoria.

- **Artigo 83. Estándares de calidade no ensino**

O CES considera que a alusión xenérica a “criterios pedagóxicos” pode influír negativamente na consecución do obxectivo que se sinala no texto.

- **Artigo 84. Formación profesional**

O CES considera necesario potenciar a reciclaxe da poboación activa adecuando a formación profesional e ocupacional ás necesidades específicas de cada área rural, así como introducir novas tecnoloxías e métodos de produción.

- **Artigo 87. Acceso á terra**

O CES bota en falta que a preferencia do acceso á terra non teña en conta “aspectos sociais, medioambientais e de fixación de poboación”, para que se desenvolva logo na normativa sectorial que o regule.

• **Artigo 89. Sustentabilidade das actividades agroforestais e marítimo-pesqueiras**

O CES considera necesario incluír o monte dentro da “xestión activa e multifuncional”, xa que prevalece o uso exclusivamente forestal sobre os demais.

• **Artigo 90. Diversificación da actividade económica**

O CES bota en falta unha referencia a criterios de respecto ao medio ambiente e compatibilidade coa súa contorna e idiosincrasia, así como que contribúan, especialmente, a pechar ciclos produtivos, a incorporar maior valor engadido aos produtos e actividades existentes e a desenvolver o potencial e as vantaxes competitivas de cada zona.

Asemade, este organismo entende que as medidas que se contemplan deberían focalizarse nas zonas con risco de despoboamento.

• **Artigo 91. Relevo xeracional no medio rural e costeiro non urbano**

O CES considera necesario unha maior concreción na redacción deste artigo, de xeito que se priorice aquelas zonas en risco de despoboamento, en liña co obxectivo desta Lei. Neste texto o relevo xeracional está recollido con carácter xeral para actividades económicas, cando o problema se atopa en determinadas actividades produtivas que teñen máis dificultades ou que están situadas en zonas con risco de despoboamento.

• **Artigo 94. Incentivos ao investimento**

Ao igual que quedou reflectido na consideración particular do artigo 91, o CES considera necesario unha maior concreción na redacción deste artigo xa que recolle medidas moi xerais que non diferencian zonas en risco de despoboamento, doutras zonas, nin actividades que contribúan a fixar poboación e a mellorar a calidade de vida das persoas e do entorno. Neste senso, este organismo bota en falta unha mención aos devanditos factores.

- **Artigo 96. Apoio ao comercio de proximidade**

O CES considera necesario ter en conta toda a estrutura comercial xa que esta facilita e fomenta a fixación de poboación.

- **Artigo 97. Servizos bancarios**

O CES considera necesario concretar medidas específicas neste ámbito pola peculiar especificidade da reestruturación sufrida polo sector financeiro e a especial importancia dos servizos de intermediación coa Administración pública que prestan ditas entidades.

- **Artigo 100. Tecnoloxía aplicada ao envellecemento activo e saudable**

O CES considera que debe completarse e concretarse o contido deste artigo de xeito que se garantan os servizos de acompañamento e asistencia presencial.

- **Artigo 104. Atención a domicilio para as persoas maiores**

O CES considera necesario salientar que a atención á dependencia e o coidado ás persoas maiores poder ser un factor relevante de desenvolvemento económico e de fixación de poboación en zonas demograficamente deprimidas. Asemade, este organismo entende que debe garantirse que todas as persoas teñan acceso a este servizo público (universalización do servizo).

Propónse a eliminación do punto segundo deste artigo, xa que o servizo de atención ás persoas debe ser un servizo profesionalizado, atendido por persoal cualificado, garantindo que o emprego creado no sector sexa un emprego de calidade.

- **Disposición derradeira primeira. Modificación do decreto 329/2005, do 28 de xullo, polo que se regulan os centros de menores e os centros de atención á infancia**

O CES considera necesario eliminar esta disposición derradeira primeira xa

que entende que unha lei de impulso demográfico non é o instrumento axeitado para modificar as rateos definidas no decreto 329/2005, do 28 de xullo.

Ao mesmo tempo, considera que esta materia non debería regularse nun texto como este por ser obxecto de negociación colectiva noutro ámbito de actuación.

• **Disposición derradeira segunda. Creación do Comité de Ética dos Servizos Sociais de Galicia**

Do mesmo xeito que na disposición derradeira primeira, o CES considera que a Lei de Impulso Demográfico non é a ferramenta adecuada para introducir cambios legislativos en leis colaterais coas que, como neste caso, non hai unha vinculación directa entre o obxecto e contido da propia Lei e o cambio que se quere introducir.

Por este motivo, e tendo en conta ademais que esta disposición agora introducida, non foi coñecida nin pola cidadanía nin os axentes sociais no trámite de alegacións, este organismo propón a súa eliminación.

• **Disposición derradeira quinta. Modificación do texto refundido das disposicións da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade, aprobado polo Decreto legislativo 2/2015, do 12 de febreiro**

O CES considera necesario eliminar esta disposición derradeira ao entender que unha lei de impulso demográfico non é o instrumento axeitado para modificar as disposicións da Comunidade Autónoma de Galicia en materia de igualdade, aprobado polo Decreto legislativo 2/2015, do 12 de febreiro, xa que non garda relación directa co obxecto e contido da Lei.

Non obstante, entende que debe establecerse un marco onde as pemes, atendendo ás súas singularidades, podan concorrer en igualdade de condicións.

OUTRAS CONSIDERACIÓNS

1.- Debería realizarse unha revisión ortográfica e lingüística (linguaxe de xénero) do anteproxecto, en relación, entre outros aspectos, co seguinte:

a) Nas clasificacións de diversos artigos utilízanse as letras “j” e “k”, que non fan parte do alfabeto galego (art. 3)

b) Expresións como “o acceso ao crédito de traballadores e traballadoras autoónomos e...” (artigo 13.2)

c) Substituír no articulado da Lei a expresión persoas dependentes por “persoas en situación de dependencia” (a modo de exemplo, no artigo 48.3 “... no uso de servizos de atención a persoas en situación de dependencia ou con discapacidade no domicilio...”).

2.- No conxunto do texto, ao falar de “conciliación”, debería empregarse sempre que sexa necesario a expresión “conciliación corresponsable”, tal e como se establece nas recomendacións do Plan Galego de Conciliación e Corresponsabilidade 2018-2021.

3.- Co mesmo carácter, ao falar de “accesibilidade”, debería empregarse a expresión “accesibilidade universal”. Entendemos que é máis acaída na hora de reforzar o valor inclusivo que esta Lei debe incorporar. Por exemplo, no artigo 39.1, “... con cambiadores para o aseo dos nenos e nenas con accesibilidade universal, segura e autónoma...” Ou no artigo 34, “.., e a mellora da accesibilidade universal, contemplando trato diferenciado...”

4.- Ao longo do texto hai cuestións que aparecen duplicadas en diferentes artigos, así como deficiencias na estruturación do anteproxecto remitido que esixirían unha melloría na técnica lexislativa.

5.- Debería homoxeneizarse a definición de medio rural, xa que o artigo 3 da Lei fai referencia a zonas intermedias (ZIP) e zonas pouco poboadas de Galicia (ZPP), en tanto que nos artigos 82 e 83 refírese a concellos de menos de 5.000 habitantes, e nos artigos 90 e 91 refírese a municipios con menos de 10.000 habitantes.

Santiago de Compostela, 13 de xaneiro de 2020

Vº e P.
O PRESIDENTE

O SECRETARIO XERAL

Agustín Hernández Fdez. de Rojas

Juan José Gallego Fouz

www.ces-galicia.org